

Burgerek

Amikor Gabival szeretkeztem, néha Miára gondoltam. Mozdulatairól az ő mozdulatai jutottak eszembe, az illata is rá emlékeztetett, mert ugyanazt az ámbrapézsmas- és vaníliaillatú Celine Dion parfümöt használták mindketten, amit Mia fürdőszobájában láttam, amikor a születésnapját ünnepeltük askeri házukban, és ami Gabi éjjeliszekrényén is mindig ott állt. Egyszerű, téglatest alakú üvege volt, és gömb alakú, átlátszó kupakja. Gabi bőrének tapintása, feneke, amelyet a raktári munka és az egész napos fel-alá járkálás kerekre edzett, és finom fojtogatásai azonban senki máséi nem lehettek, és folyton kikököntettek álmodozásomból, amit egyáltalán nem bántam. Jólesett olykor átélni, amit éppen csinállok, annak ellenére, hogy abban az időben ez egyre ritkábban fordult elő. Úgy éreztem, az életem elveszett az ismétlések, repetitív szokások tengerében, hogy Oslo nem képes sem többet, sem kevesebbet nyújtani, mint annak idején London, és hogy most, hogy van pénzem, akár máshol is lehetnék, élhetnék akár Európán kívül, s azon az új helyen talán határozott célom is lehetne, ahelyett, hogy sehová sem vezető, homályos ábrándjaim és vágyaim hedonista cselekvésekkel igyekszem elfojtani. De valljuk be, a vágyaim elfojtásával járó szabadidős tevékenységeim valóban kellemesek voltak, vissza nem térő alkalmakként tekintettem rájuk, amelyekre öregkoromban mindig emlékezni fogok, ugyanakkor biztosra vettem, ha a vissza nem térő alkalmak életformává alakulnak, soha nem fogom megérni az öregkort.

Szeretkezés után Gabival az ágyban cigarettáztunk, vidéki tavakban és gyorsfolyású vizekben fürödtünk meztelenül, fotókat készítettem róla a hegyekben, sátraztunk és fáztunk az esőben, buszmegállóknál ültünk részegen, mint annak idején Tonyval Londonban, és azt gondoltuk, ha van értelme az életnek, akkor az bizonyára ez. A vele való együttléteket azt az illúziót keltették, hogy mindenem megvan, holott pusztán az érzékszerveim, különböző fizikai szükségleteim és extrém vágyaim teljes kielégítése történt meg, de ez a céljaimhoz egy lépéssel sem vitt közelebb, sőt, úgy éreztem, minden egyes Gabival töltött nappal egyre távolabb kerülök tőlük.

Meg aztán ott voltak még azok a dolgok, melyek folyton elterelték a gondolataimat. A közösségi médiában például folyton valami világhatalomról ment a diskurzus, meg alapvető politikai és világgazdasági problémákról, és az olyan emberek, akik már születésük napján elégedettek lehettek az életükkel, mint Mia barátai, ezekről posztoltak, meg a globális felmelegedés megakadályozásának lehetőségeiről, miközben ők lettek volna az utolsók, akik felhagytak volna azzal az életmóddal, ami a világot olyanná teszi, amilyen. Biztosra veszem, hogy az életmódjuk mellett nem lettek volna hajlandók felhagyni azzal a felfogással sem, hogy mindenkinek válnia kell valakivé, hogy mindenkinek csinálnia kell

valamit, és hogy ezt mindenkinél jobban kell csinálnia, de legalábbis úgy kell viselkednie, hogy a körülötte lévők profinak higgyék. Pénzügyi tanácsadó, környezetvédő, befektető, banki alkalmazott vagy influenszer (ahogy manapság a prédikátorokat nevezik), globális cég regionális igazgatója, aki kijelölheti a hónap dolgozóját, vagy csupán a hónap dolgozójának lenni; már gondolkodni is fárasztó volt azon a sok mindenben, amit nem akarok csinálni, mindazon, amivé nem akarok válni, helyeken, ahová nem akarok menni, mint például India, meg az egészséges életmódon, hogy az embernek zöldséget kell ennie és zenét kell hallgatnia, közben pedig futnia kell (mi elől vagy mi felé?), fogat kell mosnia minden reggel és este, környezettudatosnak kell lennie, szelektíven kell gyűjtenie a szemetet, meg kell mentenie a bálnákat, egyszerűen nem értettem, ma sem értem és őrülségnek tartom.

– Nem kéne ezeken gondolkodnod – mondta Gabi, amikor ezekről beszélünk –, az a trükkje, hogy ne gondolkodj rajta. – Aztán töltött egy konyakot.

Azokban a napokban Miával keveset találkoztunk. A karácsony előtti hajtás és raktári túlórázás miatt egyre kevesebb energiám maradt szokásos erdei sétáinkra. Felhívni nem volt bátorságom, nem akartam rossz pillanatban zavarni, vagy hátráltatni a teendőiben, meglehet, fel sem vette volna, ezért inkább üzeneteket küldtem neki. Majdnem minden nap. Sokat. Csak néha válaszolt, és röviden. Úgy éreztem, otthagya a szobában az üzeneteimmel, a gondolataimmal, elfoglalja magát valamivel, ami nem én vagyok, mert semmit sem jelentek számára, mert soha senki számára nem jelentettem semmit. Magányos, csendes délutánon a kanapén feküdtem, a tetőablakra fagyott jégvirágokon keresztül néztem, ahogyan sötétedik az ég, vagy az olvadó hókupacot, amint csigatempóban csúszik lefelé az üvegen. Elképzeltem, hogy néha találkozunk és kávézunk, hogy már biztos lehetek benne, hogy Mía legalábbis jó ismerősként vagy barátként tekint rám, akivel néha csókolózik, s hogy ennek ellenére, a norvég szokásokat mindig betartva, feszülten koncentrálok arra, hogy semmilyen körülmények között ne kerüljek hozzá fél méternél közelebb, s ha ez véletlenül mégis bekövetkezik, mert közelebb hajolok, hogy súgjak neki valamit, akkor távolabb húzódik vagy hátralép egyet, s ahogy erre gondoltam, mosolyra görbült a szám.

Amikor Gabi Lengyelországba utazott, hogy meglátogassa a családját, Miával mindössze háromszor találkoztunk. Egyszer, amikor meghívott a születésnap partijára, majd a partin, majd két héttel a parti után, amikor megint Oslóban járt valamiféle jelentéktelen – számára azonban halaszthatatlanul fontos – indokkal.

Az Olaf Ryes plasson beültünk egy helyre, ahol isteni minihamburgereket készítettek, a norvégok még vidékről is idejártak hétvégén vacsorázni. A hely érdekes keveréke volt a városban élő kultúráknak. Egy indiai és egy angol pincér angolul vette fel a rendeléseket. Az étterem elegáns volt, sötét színű, széles faasztalokkal és bőrborítású székekkel, a világítás hangulatos volt és otthonos, novemberből márciusig a kandallóban állandóan égett a tűz.

A norvégok az efféle idilli hangulatú éttermekben bort szoktak rendelni, az italt általában a helynek vagy a saját pillanatnyi érzésviláguknak megfelelően rendelték, és nem aszerint, hogy mi illene jobban az ételhez. Szóval kellemesen pislákoló kandalló környezetében ültünk, bőrborítású székekben. Az étteremnek még egy kutyája is volt, egy nagydarab, lusta berni pásztor, aki a kandalló

mellett heverészett, s néha felemelte a fejét, ha a pincérek elmentek mellette. Teniszlabda méretű minihamburgereket ettünk, amelyek a francia éttermek eleganciájával voltak tálalva, ezért kicsit sem hasonlított a szaftos amerikai óriásburgerekre. Először olasz fehérbort, aztán francia vörösbort ittunk, közben a pincérekkel angol, egymással pedig norvég nyelven beszélünk, s ez a kavalád valahogy mindkettőnk számára az otthon illúzióját keltette.

Mia rendkívül távolságtartó volt az étteremben, de ezt már megszokhattam. Nem az volt szokatlan, hogy amikor az asztalon megérintettem a kezét, akkor elhúzta és az ölébe tette, arcán pedig furcsa, szégyellős kifejezés tűnt fel, hanem hogy olyan dolgokról beszélt, melyekről egyáltalán nem szokott. Nem a túra-klub soron következő programjairól, szabadidős tevékenységeiről vagy munkahelyi kihívásairól beszélt például, hanem az előző esti focimeccsről a tévében, amit egyikünk sem látott, de olvasott róla egy cikket, állítólag nagy botrányt kavart, meg hogy ő nem tudna Oslóban élni, mert képtelen lenne este a kanapén ülve azt hallgatni, mit csinál a szomszéd. Ez utóbbit egyáltalán nem értettem; soha nem lakott belvárosi lakásban, még Oslóban sem, hogy jött most hirtelen a gondolat, hogy ő ezt nem bírná? Nem szóltam, csak egyetértést színlelve bólogattam, s az ízek harmonikus játékára próbáltam koncentrálni, amint körülölelik a nyelvemet, de ebben jelentősen akadályozott, hogy evés közben inkább az foglalkoztatott, vajon mi nyugtalaníthatja Miát, mi a bizonytalanságának oka.

Kedves, különleges lánynak tartottam, meg voltam róla győződve, hogy egykönnyen nem találhatnék hozzá hasonlót, s tudtam, hogy egy ilyen ritka kincscsel, mint ő, mindig vigyázva kell bánni, mert az ember bármikor könnyen elveszítheti a bizalmat. Aztán eszembe jutott, hogy talán azon gondolkodik, hogyan mondja el, hogy szeretkezni akar velem. Persze tudtam, hogy erre semmi esetre sem szabad utalnom, hagynom kell, hogy összeszedje a bátorságát, s maga vezesse be a témát. A zsebembe nyúltam, megmarkoltam a lakáskulcsomat, egyrészt, hogy ellenőrizzem, nem veszítettem-e el, másrészt, hogy jelezzem a magam számára, készen állok, hogy nyissam az ajtót, és folytassuk az askeri ház fürdőszobájában megkezdett eseményeket, s a kulcs tapintása felbátorított, annyit azért mégis megengedhetek magamnak, hogy segítek:

– Mondd el, mi baj.

Nem gondoltam, hogy baj van, azt akartam mondani, „mondd el, mi zavar”, de nem jutott eszembe a „zavarni” ige, és így sikerült kifejezni magam. Csak azt tudtam, hogy fura szó, és „f”-el kezdődik.

Meglepettség halvány árnyéka vonult át az arcán, de ahogy jött, el is illant.

– Ha én azt tudnám!

– Azért csak jobban tudod, mint én – mosolyogtam.

Nem válaszolt.

– Ne félj! Türelmes vagyok. Ne mondd, ha nem akarod. Van időnk.

Azzal témát váltottam, abban a tudatban, hogy utolsó mondatom imponált számára, és abban a reményben, hogy egy ponton majd félbeszakít, és elmondja, mi körül járnak a gondolatai, de nem tette, ezért vagy egy óra hosszát beszélünk vicces tévésorozatokról, régi filmekről, amiket én láttam, de ő nem, és új filmekről, amiket ő látott és én nem, közéleti témákról, melyekről egyikünknek sem állt rendelkezésére megfelelő mennyiségű információ, de szívesen formáltunk

róluk véleményyt. Közben elfogyott a bor, a fehér és a vörös is, és amikor felálltunk, egy pillanatra elvesztettem az egyensúlyomat, és ezen nevtünk, és azt a mosolyt, ami az egyetlen őszinte mosoly volt azon az estén, sohasem fogom elfelejteni.

Kint álltunk az épület előtt, homokszem méretű hópelyhek szálltak a járdára, s amint gyengéd, hűvös érintéssel érkeztek az arcunkra, rögtön elolvadtak. Távolabb, a fák megnyugtató mozdulatlanságában, a lámpaoszlopok derengő fénye alatt gyerekek játszottak, boldog zsvivajuk visszhangozva szökött a teret körülzáró épületek között. Amíg néztem őket, mélyet szippantottam a napról napra hidegebb levegőből, Mia sóhajtott, és azt mondta:

– Elmondom.

– Rendben – fordultam felé, s közben megmarkoltam a kulcsot a zsebemben.

És akkor elmonda. Hadarva beszélt, ideges volt, zavart, szavai határtalanná váltak, egybefolytak, mégis minden egyes szótagot, minden egyes hangot jól értettem, mintha lassítva mondta volna, egyszer sem kérdeztem vissza. Azért válaszolt csak ritkán az üzeneteimre, és azért akart találkozni velem az étteremben, hogy elmondja, nem akar velem találkozni többé, hogy nem érezte volna helyénvalónak, ha ezt nem személyesen mondja el, hogy zúrós dolgokat csinált mostanában, és nem akar zúrós életet, és ezért jobb, ha távol maradunk egymástól, és elfelejtjük, ami a születésnapján a fürdőszobában történt.

Összeszorult a gyomrom, semmit sem értettem az egészből, de nem tettem fel a bennem viharként tomboló kérdéseket. Talán egy pillanatra kinyitottam a számat, de félúton meggondoltam magam, mert rég megtanultam már, számtalan leckén át mást sem tanultam, mint hogy a döntésekre vonatkozó minden kérdés felesleges, hogy csak a bennem háborgó igazságérzet akar szóhoz jutni, mert nem ért valamit, mert valamiről nem tud, mert a világ épp olyan érthetetlen, mint Kafka műveiben, és amikor érthetetlen, akkor ennek az érzésnek sikítania kell.

Miért olyan nehéz kijelenteni, miért olyan nehéz beismerni, hogy Kafka volt a legnagyobb realista prózaíró a világon?

Nem emlékszem már, hogy búcsúztunk el, hogy mi volt Mia utolsó mondata. Szeretném azt hinni, hogy megöleltük egymást, mielőtt elindult, de az is lehet, hogy csak elsétált mellettem. Csak arra emlékszem, hogy a szeme könnybe lábadt, és a lámpák fénye csillogott benne, és ez szép volt. Gyönyörű szép. De csak a hidegtől. Igen, biztosan csak a hidegtől gyűltek könnyek a szemébe.

Álltam egy darabig az étterem előtt, azt néztem, ahogyan Mia sárga kabátja távolodik a szitáló hóesésben. Távolodott, halványodott, aztán eltűnt a házak mögött.

A téren játszadozó gyerekek felől kétségbeesett, fájdalmas üvöltés hallatszott. Az egyikük leesett a bicikliről, és úgy sírt, mintha a lába szakadt volna le, pedig csak a ruhája és az arca lett sáros. Az apja odament hozzá, felsegítette, nevetett rajta és a telefonjával fotót készített a gyermek sáros arcáról, s reakcióján felbuzdulva a gyermek is felcacagott. Fanyar vigyor ült az arcomon, ahogy néztem őket, s hazaindultam.

Nem az fájt, nem az gyötört a legjobban, hogy boldogtalan vagyok, és hogy ezt senki sem veszi észre körülöttem, vagy ha észre is veszi, nem foglalkozik

vele, inkább a tudat, ha annak idején egy kicsit okosabban viselkedem, nem tördöm becsülettel, szemet hunyok a Magyarországon mindennapossá vált, az emberek hétköznapjait átítató korrupció felett, és hajlandó vagyok benne magam is részt venni, akkor sokkal boldogabban is élhettem volna. Nekem nem kellett ebből. Sokkal pökhendibb, lázadóbb és fiatalabb voltam, minthogy ezt elfogadjam. Szabadságot akartam, de nem tudtam, hogy a szabadság boldogsággal vagy boldogtalansággal jár-e. De az ember mindig a szabadságot választja, nem?

Ma sem tudom, mivel jár a szabadság, csak mindössze két dolgot: hogy amikor egyetemista voltam, egyszerre voltam szabad és boldog; és azt, hogy ahogyan ott ültem az asztalnál, s az örömteli várakozás izgatottságával néztem Mia szemébe, úgy éreztem, azok a minihamburgerek több szabadságot képesek adni számomra, mint Magyarország eddig valaha.

Egy egyetemi ösztöndíj keretében másodszor volt alkalmam Londonban tölteni két hónapot. Amikor nem a British Libraryben kutattam, akkor Tony nál voltam a klubban. Őt és Richardot még az előző út alkalmával ismertem meg. Richard maximálisan kihasználta a klubtagsággal járó előnyöket, szabadidejében szinte mindig a bárban volt, és mindig lehetett rá számítani, hogy a vendégeként bejutok az épületbe (a klubnak ugyanis szigorú beléptetési szabályai voltak), ahogyan Tonyra is mindig számíthattam, ha a pult mögött állt, és nem hátul a konyhában dolgozott: szokás szerint minden második Guinnessst ingyen kaptam, vagy egyet fizettem, és rögtön kettőt tett a pultra.

Richard meleg, szivarillatú öleléssel üdvözölt.

– Robert! Barátom! – üvöltötte, és széttárta karját.

Valószínűleg jobban meglepődtem, mint ő, nem hittem, hogy két év elteltével emlékezni fog rám.

– Már hogyan emlékeznék az egyetlen emberre ezen a kegyetlen világon, aki hisz nekem!

Mintha csak két jó barát lennénk, akik régóta nem látták egymást, arról beszéltünk, mi minden történt az elmúlt időszakban, s elmeséltem neki, két éve milyen jól strandoltunk Tonyval Brightonban, s hogy idén is vissza akarok menni oda, s néhány pohár után válaszul belekezdett egy régi történetbe.

– Ó, Brighton csodálatos hely, sokszor megfordultam ott, megannyi emlékem fűződik hozzá. Az egyik legkedvesebb számomra, amikor még nagyon fiatal voltam, fiatalabb, mint ti most – mutatott rám és Tonyra –, Peterrel közösen játszottunk egy darabban, és együtt szálltunk meg a Grand Hotelban.

– Peterrel? A szakácsunkkal? – kérdezte Tony meglepetten a pult mögött.

– Ugyan, dehogy! – legyintett Richard, majd nagyot kortyolt az előtte álló korsóból. – Peter O’Toole-lal, a színésszel.

– Te ismerted Peter O’Toole-t? – kérdeztem csodálkozva.

– Persze. Bár jóval idősebb volt nálam, egészen a haláláig jó barátok voltunk.

Hirtelen azon kezdtem tűnődni vajon mennyi idős is lehet Richard, ezért a történet bevezető mondatairól lemaradtam. Ha Peter O’Toole kábé tíz évvel volt idősebb nála, akkor is legalább hetven-hetvenkét évesnek kellett lennie, de lehet, hogy annál is idősebb volt, s ez meglepett...

– Még tanuló voltam a színiakadémián, ő meg pályakezdő, szárnyait bontogató színész, akinek már volt egy-egy nagyobb szerepe Londonban. Paul Scofield játszott egy darabban a brightoni színházban, amit meg akartunk nézni, ezért beugrottunk Peter kocsjába, és lementünk. Egy színházhoz közeli kocsmában ittunk, s azt mondta, ha már lenn vagyunk a tengerparton, töltsük ott a hétvégét. Abban az időben sose volt elég pénzem, kisebb adósságaim is voltak, szóval mondtam Peternek, hogy ne haragudjon, de nincs pénzem szállásra, mire ő azt mondta, emiatt ne aggódjak. Az előadás előtt még volt egy kis időnk, ezért átautóztunk a közeli hotelbe, Peter beszélt a recepciós hölgygel, aki azt mondta, a következő két éjszakára csak egy szabad szobájuk van, egy luxuslakosztály, tengerre néző erkéllyel. Nem gond, mondta Peter, kivesszük, nekem meg kikerekedett a szemem. Aláírtuk a papírt, megkaptuk a szobakulcsot, de nem mentünk fel, azonnal visszasiettünk a színházba. Néhány órával később elfoglaltuk a mesebeli lakosztályt, és olyan jól éreztük magunkat, hogy még a folyosóra sem mentünk ki egész hétvégén. Annyit ettünk és ittunk, amennyit csak bírtunk, jókat beszélgettünk a teraszon, és óránként telefonáltunk a szobaszervizért, aztán vasárnap délután mondtam Peternek, most már indulnunk kéne, két óránk van elhagyni a szobát. „Mennyi pénzünk van?“, kérdezte, „Nekem semmi“, mondtam, „Nekem sincs“, mondta ő. Nem tudtuk kifizetni a számlát, de aggodalomnak halvány jelét sem láttam az arcán. Nagy színész volt. Felemelte a kagylót, és rendelt egy üveg pezsgőt. Kint zuhogott az eső, vihar volt, hatalmas, tíz láb magas hullámok csapódtak a partnak. Miután kiittuk az üveget, azt mondta: „Van egy ötletem! Vedd le a ruhádat!“, értetlenül néztem rá, de megtettem, amit kért, mindketten alsógyatyára vetkőztünk, aztán összeszedte a ruhákat, labdává gyúrta, majd a fürdőszoba mellékutca néző ablakán át kidobta őket. Törölközőt nyomott a kezembe, maga is a vállára terített egyet, és azt mondta: „Gyerünk! A recepciót azt kell mondanunk, úszni megyünk“. Az előcsarnokba érve mosolyogva köszöntünk a pult mögött álló hölgynek, aki megkérdezte, hová indulunk. „Úszni“, feleltük. „Úszni?“, kérdezte a nő, „megőrültek maguk? Vihar van odakint, a rendőrök épp most terelik be az embereket a partról, annyira veszélyes ott tartózkodni“. „Ne aggódjon hölgyem, írek vagyunk, tudjuk, mit csinálunk“, felelte Peter, „Connemarában ilyen időben még csak a hatéveseknek kiabál az édesanyjuk, hogy maradjanak a part közelében“. Ahogy kiértünk a főbejáraton, rögtön a mellékutca felé vettük az irányt, felvettük átázott ruháinkat, beszálltunk a kocsiba, és elhajtottunk. Nem fizettük ki a számlát.

Harsányan nevettem, amint Richard elhadarta a történet végét, de csitított, mondván, még nincs vége a sztorinak.

– Évekkel később – folytatta –, amikor Peter már túl volt a *Lawrence of Arabia* sikerén, és híres színész lett, újra találkoztunk Brightonban, mert egy díjátadóval egybekötött koncertre voltunk hivatalosak mindketten. A szervezők a Grand Hotelban szállásolták el. Épp Peterrel beszélgettem, amikor az előcsarnokba értünk, s már rég elfelejtettem a hétvégét, amikor nem fizettük ki a számlát, de rögtön eszembe jutott, ahogy felismertem a recepciót. „Ó, Istenem!“, álltam meg hirtelen. Peter először nem értette, mi bajom, de rögtön az arcára fagyott a mosoly, amikor meglátta, hogy ugyanaz a nő áll a recepciós pult mögött. Nem volt mit tenni, odamentünk a pulthoz, hogy aláírjunk, és minden lehetséges

módon próbáltuk eltakarni az arcunkat. Miután már azt hittük, megúsztuk, a nő Peter után kiabált, „Mr. O’Toole! Azt gondoltuk, ön és a barátja vízbe fulladtak!”

Miközben Richard mesélt, Tony a pultnál szolgálta ki a vendégeket, és hallotta a történet lényeges részleteit. Tréfásan megjegyezte, hogy kérhetnék pénzt Richardtól azért, hogy meghallgatom a történeteit, senki sem hallgatja őt hozzámmal hasonló türelemmel, főleg ha már századszorra meséli ugyanazt, vagy talán még jobb lenne, ha beállnék mosogatni a konyhán (amúgy is kell nekik egy ember), s akkor senkinek sem kellene Richard történeteit hallgatni. Richard nevetett, aztán elküldte Tonyt a pokolba, de megkérte, mielőtt elindul, töltsön már nekünk egy-egy whiskyt.

Egyik este Emilyvel és Juliával is találkoztam. Szívdöglesztően néztek ki, s mindketten boldogabbnak látszottak, mint a múltkor. Nem kérdeztem tőlük, de lehet, hogy időközben megoldódtak a problémáik a gyerekekkel. Emily mintha kicsit neheztelt volna rám, hogy azóta sem hívtam, de hogy is hívhattam volna, amikor már másnapra lekopott a telefonszáma a kezemről.

Azon az estén a klubban aukciót tartottak. Képek, szobrok és több tízezer font cserélt gazdát, utána élőzenés táncos mulatság következett, Emily és Julia pedig egy percre sem hagytak leülni, folyton a kezembe nyomtak egy italt, ha pedig elhagytam a táncoló tömegben, ott felejtettem valamelyik asztalon, és ezért valaki összetévesztette a poharamat a sajátjával, vagy egyszerűen csak kiperdült a kezemből egy táncfigura közben, és összetört a földön, rögtön egy másikat rendeltek, hogy még véletlenül se menjen el a jó kedvem.

Zárásig maradtam, segítettem Tonymak és a kollégáinak rendet tenni, felmosni, és a végén valóban a konyhában kötöttem ki, és mosogattam.

– Látod? Nem nagy dolog, még egy csatak részeg is ellátja a feladatot, anélkül, hogy józanul bármiféle korábbi tapasztalata lenne.

Ha Tony kora délután, nyitásra volt beosztva, akkor már este tíz körül végzett, megvártam a pultnál, ha meg nem jutottam be – mert Richard nem volt a bárban –, akkor az épület előtt, felültünk a motorjára, és belevetettük magunkat a londoni éjszakába.

Camden szívében olyan bárokban fordultunk meg, melyekben hétről hétre az angol és amerikai blues, rock és alternatív rock nagyjágyúú léptek fel, mint például Seasick Steve a torzított hangú bendzsójával, Pete Doherty, aki ugyan jó zenét csinált, de mindketten úgy gondoltuk, csupán a Kispál és a Borz gyenge, angol utánzata, a Beatlesszel csaknem egyidős Pretty Things élő legendái vagy a Little Wing, akiről egyikünk sem tudott semmit, csak hogy a nevüket Jimi Hendrix azonos című száma után választották.

Egészen addig jártunk ezekre a helyekre, míg Tony meg nem csinálta mind egyikben a maga balhéját. Véletlenül kiütötte valakinek a kezéből a sörösüveget, és amikor nem volt hajlandó helyette másikat hozni, belékötöttek; a könyökével minden óvatossága ellenére akaratlanul betörte valakinek az orrát pogó közben, vagy merő tévedésből lesmárolt valakit, akiről nem tudta, hogy másnak a barát-nője. Az ilyen és ehhez hasonló vétkekért, valamint erőszakos következményeik miatt általában kidobtak minket, és kénytelenek voltunk olyan helyekre menni, ahol másféle, ízlésünknek nem éppen megfelelő zenéket játszottak. Ez utóbbi bárakat persze nem kedveltük, de mi mást tehettünk volna? Néha megfordul-

tunk belvárosi bárókban, ott sem volt másként, egy-két óra után az utcán talál-
tuk magunkat.

Egy este, miután mindenholnan kidobtak minket, egy melegbárban kötöt-
tünk ki, a Sohóban. Ott végre nem volt semmi gond. Ültünk, ittunk, lágy zenét
hallgattunk és csinos transzlányokkal beszélgettünk, eleinte hétköznapi témákról
(például, hogy mivel foglalkoznak, hol laknak, gyakran járnak-e ide, és vannak-e
egyéb helyek, ahová járnak), aztán Tony a szexuális irányultságukról kérdezte
őket, például, hogy ha szexuálisan a nőkhöz vagy mindkét nemhez vonzódnak,
akkor lesbikusnak érzik-e magukat, amikor nővel fekszenek le. Ismerve Tony
stílusát, joggal hittem azt, hogy ebből megint verekedés lesz, még akkor is, ha
valóban csak a tiszta kíváncsiság és az alkohol motiválta a barátomat, de a társa-
ság pozitívan fogadta érdeklődését, és szívesen osztották meg nézeteiket, érzéseiket
és tapasztalataikat a témával kapcsolatban. Személyes sikerként éltem meg,
hogy az asztaltársaság minden tagja egyetértett velem abban, hogy a világ leg-
szébb szerelmes száma a *Sorry seems to be the hardest word*.

Éjszakai kalandjaink után, mikor már világosodott, általában bementünk egy
mekibe, és dupla sajtburgereket rendeltünk elvitelre. Minden estének ez volt a
legjobb része. Roskadozó padokon ültünk a hajnali napfényben, és habzsoltuk
őket, olyan gyorsan ettünk, hogy az ízüket sem éreztük, csak hogy telik tőlük a
gyomrunk, és miután kiürült a papírzacskó, és a lábunk alól messze vitte a szél,
olyan elégedetten ültünk ott, mint két csavargó, akik az imént élveztek a gatyá-
jukba. Kinyújtottam a karom, és a pad támlájára fektettem, behunytam a szemem,
és arcom a felkelő nap felé fordítottam, mélyeket szippantottam a szmog-
gal keveredő, sültcsirkeszagú városi levegőből.

Most, ahogy visszagondolok ezekre a pillanatokra, be kell valljam, hogy e
londoni éjszakák során bizonytalanodtam el azon meggyőződésemet illetően,
miszerint az egyetem olyan intézmény, amely hozzásegít a szép jövőhöz, amely
elegendő tudást és életre szóló lehetőséget ad ahhoz, hogy az ember tisztességes
életet biztosítson a maga számára, és amelynek elvégzése után a hallgatók el-
mondhatják magukról, hogy jobb emberré váltak, amely arra ösztönzi a kezük-
ben diplomával távozó fiatalokat, hogy hátralevő életükben azon dolgozzanak,
hogy tudásukkal olyan értéket teremtsenek, amelytől jobbá válik a társadalom.
Ma már belátom, hogy ez illúzió, hogy a szorgalom, a kemény munka, a megfe-
lelő szakmai tudás, az elhivatottság és lelkesedés nem feltétlenül biztosít szá-
munkra ideális körülményeket, nem feltétlenül elég a boldoguláshoz, s annak
ellenére, hogy minden diplomás felesküdt rá, nem mindenkinek célja, hogy
megszerzett ismereteivel az emberiség előrehaladását, a társadalom fejlődését
szolgálja. Ma már tudom, hogy nem az egyetemi évek után következik a nagybetűs
élet, hanem az egyetemi évek alatt éljük a nagybetűs életet. Élvezzük minden
örömét, őszintén átélünk minden vele járó fájdalmat, még semmi sem pereg le
rólunk, mert mindent véresen komolyan veszünk, a polihisztor megszállottságá-
val foglalkozunk azzal (és csak azzal), ami igazán érdekelt minket, és mint egy
rettenthetetlen, fáradhatatlan vadász, hajlandók vagyunk a végsőkig üldözni,
amit el akarunk érni.

Ma már nem tudok így gondolkodni, meglehet, érezni sem, és ezt sajnálom.
De akkor elhittem, s meglehet, kicsit még ma is hiszek benne, hogy a mekis

burger az élet minden problémáját megoldja, minden jövőbeli kérdésre válaszol, és ott, valahol London belvárosában áporodott bőfőgéseink teljes mértékben meggyőztek minket, hogy minden rendben van és mindig minden rendben lesz. A mekis burger korunk legnagyobb csodája.

Tonynak rendkívüli érzéke volt ahhoz, hogy megállapítsa, mikor éri el ittasága azt a lélektani határt, amikor már nem szabad motorra ülnie. Ekkor lezárta a járművet, a telefonjával egy képet csinált az utcatábláról és a házszámról, amely előtt parkolt, és tömegközlekedéssel mentünk tovább. Egyszer hat, másszor nyolc sör után tette mindezt, és volt, hogy két whisky és három sör után. Néha azonban elfelejtett képet csinálni, és elvesztettük a motort, mert másnap képtelenek voltunk emlékezni rá, hogy melyik bár előtt jártunk vele utoljára. Akkor elindultunk az előző napi útvonalon, buszról metróra, metróról városi biciklire ültünk, általában néhány óra alatt megtaláltuk, Tony megölelte, becézgette, megsókolta a tankját, felpattantunk rá, és hasítottunk a szállásunk vagy a klub felé.

Egyik este elmondtam Tonynek az aggályaimat az egyetemek helyzetével és a magyar valósággal kapcsolatban. Utóbbit persze neki sem kellett bemutatni, javarészt szótlánul ült és csóválta a fejét, olykor meg magasra emelte a szemöldökét, amikor olyan disznóságokról beszéltem, amiről ő sem tudott. Erre megint megkérdezte, miért nem maradok a bárban mosogatni, kell nekik egy konyhai kisegítő. Megint nevettem az ötleten, de ezúttal komolyan beszéltem.

– Most mit röhögsz? A vendégek nagy része már ismer, valakivel már egészen jóban vagy, mint például Richard, vagy az a két dögös milf... hogy is hívják őket?

– Emily és Julia.

– Ja. Tommal is beszéltél már, intelligens srácnak tart, jó véleménye van rólad, szerintem nem lenne gond.

– Ki az a Tom?

– Az üzletvezető. Ne hülyíts már, hogy nem emlékszel... A sűrű napokon ő is beáll a pultba sört csapolni. Az a bajszos, hosszú hajú, ötven év körüli...

Nem válaszoltam, csak kortyoltam a sörömből és bizonytalanul bámultam magam elé.

– Legalább kipróbálhatnád – mondta –, dolgozhatnál egy-két hónapot, és ha nem tetszik, ha nagyon nem bírod, szeptemberben még mindig visszamehetsz Magyarországra. Csináltad egyik este, nem? Láttad, hogy nem nagy dolog... egy gyerek is tudná csinálni. Egyébként Tom is tudja, hogy az emberek nem dolgoznak le egy életet mosogatóként, tök rendben van, ha egy-két hónap után felmondasz, volt egy srác, aki már két hét után felmondott, majd talál helyetted mást, de te egy-két ezer fonttal vastagabb lennél szeptemberben.

Hallgattam. Felpattantunk a motorra, valamivel később megérkeztünk a London Eye alá, és nem akartam elhinni, hogy még mindig erről beszélünk. Hogy tereljem a témát, megkérdeztem tőle, honnan szerezte a kokót, és ő elmondta, hogy az eritreai sráctól van, akit Brightonban ismertünk meg, és akitől két évvel korábban a gyöngyagylót vettem.

– Hasznos kapcsolatnak bizonyult. Tényleg, el is felejtettem, hogy voltaképpen miattad ismerem a tagot, úgyhogy köszü... – nevetett, s közben a csíkokat igazgatta a személyi igazolványán. – Camdenben futottam vele össze még tavaly

nyáron, rögtön felismert, váltottunk néhány szót, aztán már kínálta a portékát. Heti kétszer jár fel Londonba teríteni. Ugye nem gondoltad, hogy tényleg rakodómunkából meg hamis gyöngyragylók eladásából él?

Felszippantottuk a cuccot, aztán hátradőlünk a fűben, az óriáskereket néztük, meg fölötte a csillagokat, amint halványan kacsintgatnak a fodrozódó, fekete égen – mint a Temze hullámai, amikor sötétben megvilágítják a város fényei –, hattyúk landolnak közöttük, s verdeső szárnyaikkal odébb lökik őket a felszínen.

– Te látod a hattyúkat? – kérdeztem Tonyt.

– Nem. De lehet, hogy ez nem kokó volt.

Évekkel később, amikor Gabival Oslóban köszöntött ránk a hajnal, és egymást átkarolva, dülöngélve indultunk haza a Torggata zárórát hirdető szórakozóhelyeiből, várakozással néztem fel az égre, hogy valami hasonló csodát láthassak, de egyetlen csillagot sem láttam, mert Norvégiában nyáron nincs éjszaka, az esti szürkület észrevétlenül fordul át virradó hajnalba, mintha egy kollektív emlékezetkiesés rabjai lennénk, s a sötét mint természeti jelenség sohasem létezett volna.

Másnap otthon ültem a ház hátsó udvarán, a házak között átsurranó kóbor macskákat néztem, gyógyszerrel és sörrel próbáltam csillapítani a fejfájásom, és Tony ajánlatán gondolkodtam. Már csak azért is el kellett rajta gondolkodnom, mert még több mint egy hét volt vissza a tanulmányútból, és a zsebemben mindössze harminc font volt, amiből – bár úgylis visszautasította volna – az előző napi anyagért cserébe illett volna legalább egy tízest felajánlanom Tonynak. A camdeni éjszakák felemésztették az egész ösztöndíjat.

Néhány óra múlva eldöntöttem. Nincs vesztenivalóm. Két hónap, aztán meglátjuk. Felhívtam Tonyt, kérdeztem tőle, hogy mennyi lenne az órabérem. Hét font nettó. Soha életemben nem dolgoztam ilyen sok pénzért.

– Rendben, szólj a főnöknek, hogy jövök. Mikor kezdjek?

– Már szóltam neki, ő is kérdezte, mikor tudsz kezdeni, és azt mondtam, ha hazaérek, megbeszélem veled. Szerintem neki is az a jó, ha minél előbb itt vagy, szóval mit szólsz a holnaphoz?

Ezzel eldőlt. A következő hívást a szállást adó céghez intéztem, azt mondtam nekik, hogy bizonytalan időre meghosszabbítanám a tartózkodásom a szobában. Örültek neki. Miért azt mondtam, hogy bizonytalan időre, miért nem azt, hogy még két hónapra? Talán megéreztem valamit, holott akkor még nem tudtam, hogy másfél év múlva is ott leszek.